ואמאי ליחזי הי נפיל. אי גדול נפל הפסיד לוקח דהא גדול שבכתיב משמע ואי קטן נפל ליח ליה פסידא: **בעל השטר.** כגון האי לוקח שכא בשטר מכירה ידו על התחתונה דהוי מוליא מחבירו עליו הראיה שהמוכר מוחזק בנכסים הלכך ראיה על הלוקח אבל גבי הקדש גדול משמע: **מתני' שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה במקדש.** דכיון דאמר הרי עלי עולה אימייב ליה בעולה: **אם הקריבה בבית חוניו יצא.** מפרש טעמא בגמ': **יגלח במקדש.** מבית קרבנותיו: **גמ' והא מקטל קטלה.** דשוחט חוץ הוא ואיהו אימייב[1] בעולה מכי אמר הרי עלי עולה: **אמר רב המנונא.** כיון דאמר על מנת שאקריבנה בבית חוניו הוי כאילו אמר על מנת שאהרגנה ולא אימייב באחריותה ומשום הכי יצא אבל אייב כרת משום שחוטי חוץ שהרי קרבנותיו לא אתחייב באחריותה ולא אתחייב באחריותה ומשום הכי יצא קרא עליה שם עולה: מזיד לא מצי לאתנויי על מנת שלא אתחייב באחריות דקרבנותיו כיון דאלה עליו מזידות לא פקעא מיניה עד דמייתי קרבנותיו: **לדורון בעלמא קא מיכוון.** ולא חל עליה שם עולה: **עפי לא מליגא לאיצטעורי.** כרחוק מאדם ישראל עומד וקרוב לחוניו ואליבא דרבא לא אתחייב באחריות שחוטי חוץ: ואמר ליה רב המנונא דקא אכל עולה הייגו טעמא דעבד כאומר וכו' ושם עולה עליה ואייב כרת: **והקריבה בארץ ישראל.** שלא בירושלים ולהכי נקט בא״י דאף על גב דלא קייס נדרו יצא דקביעותא דבית חוניו לאו קביעות הוא[1] (אלא הייגו טעמא) דהוי כאומר על מנת שאהרגנה ועל מנת שלא אתחייב באחריותה דמה לי קטלה התם מה לי קטלה הכא ועניש כרת משום שחוטי חוץ. אלמא שם עולה חל עליה כדרב המנונא: **במדבר.** קסבר משום משכן שהיה שם יהא עדיין המדבר קדוש: **והקריבה בעבר הירדן.** בארץ ישראל שלא בירושלים אפי' הכי יצא דעל מנת שלא אתחייב באחריות קאמר: **מתני' ואין צריך לומר לדבר אחר.** אם שמשו לעבודת בוכבים לא ישמשו עוד בירושלים: **הרי אלו כבעלי מומין.** שמולקין ומולכין בקדשים כדאמר בהאי מנחות (לעיל עג.) אים מולק ואפי' בעל מום: **גמ' הכן ששחט בהמתו לעבודת בוכבים.** לפני עבודת בוכבים ושב קרבנו שהוא מקריב במקדש אמרי כן ריש מימות הוא: **אי עביד שירות.** בעבודת בוכבים מיתסר במקדש ושחיטה לא איקרי שירות דהא במקדש כשרה בזריקה. זרק דם לעבודת בוכבים בשוגג **אי שגג בזריקה.** לעבודת בוכבים בשוגג. אבל אם נכשל בבמזיד לא הוי קרבנו הו ריח ניחוח: שכהן מתכפר ע״י עצמו. דאם תושא יכול להקריב הוא עצמו קרבנו להתכפר בו דאפשר לומר וכפר הכהן על הנפש השוגגת מה תיל בחטאה בשגגה אלא הכי משמע וכפר הכהן בחטאה בשגגה בחטא שעשה בשוגג מכפר על נפשו של עצמו: וכמאי. על איזה הטא מכפר על עצמו: אילימא בשחיטה. דשגג בשחיטה לעבודת בוכבים אפי' שחט במזיד יכול להקריב קרבן דהא אמרן אין זה שירות: אלא לאו דשגג בזריקה. וקאמר דמכפר ע״י עצמו. אלמא קרבנו ריח ניחוח: לעולם היכא דשגג בשחיטה קא משתעי קרא ודקא אמרת אפי' מזיד נמי במזיד ודאי אין קרבנו ריח ניחוח דנעשה כומר לעבודת בוכבים דאע״ג דלאו שירות הוא מ״מ עבודה חשובה היא דבכלל ד' עבודות היא: [1] במאי עביד לעבודת בוכבים אילימא דעבד בשוגג. מאי ושב דקאמר כי לא עבד במזיד שב ועומד הוא שלבו היה לעולם לשמים: אלא מדאמר ושב משיטא דבמזיד עבד: אלא לאו בשחיטה. דשחט במזיד ושב קרבנו ריח ניחוח וכבר נחמן: ורב ששת אמר לעולם בשחיטה ובשוגג והאי ושב דקאמר הכי קאמר אם שב מעיקרא הוא. דבשוגג עבד קרבנו ריח ניחוח: והדרה לעבודת בוכבים. דקבלו עליו לאלוה: הך קמייתא. דשגג בזריקה: דעביד ליה עבודה. דבכלל עבודה חשבינן לה. וכולהו נקיט אליבא דרב ששת: מלבדך בשם שלא בכנוי לפי שהיו יראים להזכיר השם כתיקונו שלא היו בוטחין בעצמן: חוני בני ישמש תחתי בכהונה גדולה. דניחא ליה ביה משמעי: אמר לו שמעי לחוניו: אוקלי. מלבוש של אשה: צלצול. אוזר: לאהובתו. לאשתו: מה זה שלא ירד לה. שמעי שלא ירד לגדולה דמעולם לא היה כ״ג כך בא לחקלה זו דבנה חוניו עבודת בוכבים על ידו לפי שנתקנא שמעי בגדולה: היורד לה. מי שירוד לגדולה עשאה כ״כ דלאחר שעלה אין מורידין אותו שלא יבא לידי תקלה: לא קבל עליו חוניו להיות כ״ג. ואע״ג שרצה חוניו שיהא אחיו הגדול כ״ג נתקנא בו: אי״ל לשמעי. דחוניו היה חכם יותר משמעי: בקשו להורגו שוילזל בכהונה: כל המאורע. שאחיו לימדו כן: כל הרואה אותו. כל מי שהיה פוגע בחוניו בשהיה בורת מראה באצבעו לאותן שהיו רצין אחריו ואמר עליו הו: יהיה מזבח לה'. דזהו מזבח שבנה חוניו לש״ש: ומה זה שברת ממנה. דברת מן הגדולה שהרי לא רצה לקבל עליו הכהונה גדולה לפי שהיה אחיו גדול הימנו: כך. דבא לפורענות כל כך דנתקנא בו לאחר שרצה שיהא כ״ג אעכ״ו דאין מורידין אותו לאחר שעלה שלא יבא כמו כן לידי תקלה: הכי גרסינן בתחי' כל האומר

[1] שייך לע״ב.

מסורת הש״ס

[1] (עיין תוספות מתוכות ט. ד״ה הרי זו), ב) ע״ז נב:, ג) (מתוך), ד) נ״ק, [1] (אתחייב. נ״ק), ו) נ״ק מ״ז וגרס והרי דאמור, ז) שייך לעיל, ח) גי׳ נ״ק עליה ועיין שם בהרמ״ם יתכן כיומם המיקפות ע״פ גירסא זו ע״פ, ט) היינו כתמוכה שלו כ״ב והוא״ם בטוח״ם בב״י פר׳ קכ״ח. נ״ק (ועי׳ בתוס׳ סוטה לט). ד״ה כי מהכל ומוקפות תענית מ. ד״ה אי מה), י) מיהיך זה לא מצאתי בתוספת סוטה ולא בתוס׳ תענית ולפי גי׳ ר״י סיהיה נרשם סוטה לח: לא נמצא בלל קושיא ולא מיהיך רק בתוס׳ תענית מאמי הא מיתקם לגיר ע״פ ולי״ב. נ״ק.

תורה אור השלם

1. אַךְ לֹא יַעֲלוּ כֹהֲנֵי הַבָּמוֹת אֶל מִזְבַּח יְיָ בִּירוּשָׁלִָם כִּי אִם אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ אַחֵיהֶם:
מלכים ב כג ט
2. יַעַן אֲשֶׁר יִשְׂרְתוּ אוֹתָם לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם וַיִּהְיוּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עָוֹן עַל כֵּן נָשָׂאתִי יָדִי עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם:
יחזקאל מד יב
3. וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עַל הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁגֶגֶת בְּחַטְּאָהּ בְּשִׁגְגָה לִפְנֵי יְיָ לְכַפֵּר עָלָיו וְנִסְלְחָה לוֹ:
במדבר טו כח

גליון הש״ס

גמ׳ דתניא ובפ״ד לעיל עד ע״ב:

מוסף רש״י

בבית חוניו. מפרש כשמעתין חוניו כהן גדול שמעון הצדיק ובגמרא נמצאים מפני אחיו ובגמ׳ שם מוזכר, ופליגי אוקמא למ״ד לשם עבודת בוכבים ואוקמא מ״ד לשם שמים (ע״ז נב: וכ״ר״ז חגיגה י״ג).

שיטה מקובצת

גמ׳ ואמאי ליחזי הי נפל הי כת לוקח: שם רש״א אין זו עולה. נ״ב עי׳ תוס׳ לעיל דף קג ע״א: שם מתני׳ כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם הרי אלו: שם בגמ׳ אי עבד שירות אין אי לא עבד שירות לא דשחיטה לאו שירות הוא: שם מלמד שהכהן מתכפר: שם וכמדיר לא דנעשה כומר לעבודת כוכבים: רש״י ד״ה בעל כרי אבל לגבי הקדש: ד״ה יגלח במקדש ויביא קרבנותיו: ד״ה וא״ל רב המנונא נזיר הוי ודאי כדקאמרת דלאו שם נזירות עליה אבל עולה הייגו טעמא: ד״ה במדבר דסכור משום: ד״ה והקריבה כו׳ שלא אתחייב באחריותה קאמר: בחשנת ד״ה ואין כו׳ אם לעבודת כוכבים שלא ישמשו: שם ד״ה אי עביד שירות לעבודת כוכבים: ד״ה מאי לאו כו׳ לעבודת כוכבים וכתי׳ בתריה לא יגשו אלי: ד״ה עון כו׳ הכרת חכרת הנפש הביא עונה בה: ד״ה בחטאה בו׳ אפי׳ נפש כהן חטאה בשגגה יכול להקריב קרבנו וכפר על עצמו: באי״ד ולא תעשו אי כל המצות זו עבודת כוכבים:

עין משפט נר מצוה

מר א ב ג מי׳ פי״ד מהלכות מעה״ק הלכה ז:
מה ד מי׳ פ״ט מהל׳ מילה מקדש הלי יד:
מו ה ז ד מי׳ שם הלי יג:

רבינו גרשום

התחתונה: ואם הקריבה בבית חוניו לא יצא. דדמי כמי שהקריבה בבמה: ואם אמר הרי עלי עולה שאקריבנהו בבית חוניו אפי׳ הכי חייב להקריב במקדש. ואם הקריבו בבית חוניו יצא ידי נדרו: הא מקטל קטליה. דהואיל דחזיל למקדש שחיט ליה דמי כאילו נזרחה דלאו הקרבה היא ואמאי יצא ידי נדרו: אמר רב המנונא לפיכך יצא דדמי כמאן דאמר הרי עלי עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה דהואיל דלא נתחייב באחרי׳ כי הקריבה בבית חוניו אינו חייב להביא במקדש אחריתי אבל חייב עליה משום שחוטי חוץ שהרי קרא לה שם עולה: נזיר. בתמיהא קאמר. כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מתכשר כיין וליטמא למתים: אלא אמר רבא לא חימא על מנת שלא אתחייב באחריותה משום דקשיא נזיר אלא להכי יצא דאדם זה דאמר הרי עלי עולה להקריבו בבית חוניו לדורון נתכוין והכי קאמר אי סגיא כו׳. כגון שרחוק מארץ ישראל הוא: ורב המנונא אמר נזיר משום הכי יצא דקאמר טפי לא מצינא לאיצטעורי ונבוי עולה משום הכי יצא דנעשה כאומר על מנת שלא אתחייב באחריותה: והקריבה בארץ ישראל. בגבולין דא״י שלא במקדש יצא וענוש כרת דמדקאמר יצא ידי נדרו ש״מ דנעשה כאומר ע״מ שלא אתחייב באחריותה דמשום דאין חייבין באחריותה יצא דלא איתחייב לאיתויי אחרינא וענוש כרת משום שחוטי חוץ דאהיל דקרא לה שם זבח. דאי לדורון ולא לשום זבח לא הוה ענוש כרת: שאקריבה במדבר. שלא בזמן משכן דומיא דבית חוניו והקריב בעבר הירדן יצא וכו׳. כדאוקימנא ע״מ שלא אתחייב באחריותה: ואין צורך לומר דבר אחר. דאם שמשו לעבודת כוכבים לא ישמשו במקדש. וחנא דמתני׳ סבר לה כר׳ יהודה דגמרא דבית חוניו לאו בית עבודת כוכבים: כהני הבמות. זו עבודת כוכבים: הרי אלו כבעלי מומין. דכהנים ששמשו בעבודת כוכבים ככהנים בעלי מומין דמו דחולקין ואוכלין במתנות כהונה ובחלק של שאר כהנים אבל אין מקריבין על גבי המזבח: קרבנו. קרבן אחד שהקריב למזבח הוי לריח ניחוח דהוה רצה קרבנו אע״ג ששחט לעבודת כוכבים. דלא חשיב שחיטה שירות דהא כשרה בזר: שגג בזריקה. דזרק לעבודת כוכבים בשוגג. קרבן אחד שמקריב לשום שמים ע״ג המזבח הוי ריח ניחוח: או מכשול או עון. דבין ששימשו לעבודת כוכבים במכשול דהייני שוגג. ובין בעון דהייני מזיד לא יגש להקרי׳ כלומר אם נכשל במזיד לא הוי קרבנו הו ריח ניחוח: שכהן מתכפר ע״י עצמו. דאם תושא יכול להקריב הוא עצמו קרבנו להתכפר בו דאפשר לומר וכפר הכהן על הנפש השוגגת מה תיל בחטאה בשגגה אלא הכי משמע וכפר הכהן בחטאה בשגגה בחטא שעשה בשוגג מכפר על נפשו של עצמו: וכמאי. על איזה הטא מכפר על עצמו: אילימא בשחיטה. דשגג בשחיטה לעבודת בוכבים אפי׳ שחט במזיד יכול להקריב קרבן דהא אמרן אין זה שירות: אלא לאו דשגג בזריקה. וקאמר דמכפר ע״י עצמו. אלמא קרבנו ריח ניחוח: לעולם היכא דשגג בשחיטה קא משתעי קרא ודקא אמרת אפי׳ מזיד נמי במזיד ודאי אין קרבנו ריח ניחוח דנעשה כומר לעבודת כוכבים דאע״ג דלאו שירות הוא מ״מ עבודה חשובה היא דבכלל ד׳ עבודות היא: [1] במאי עביד לעבודת בוכבים אילימא דעבד בשוגג. מאי ושב דקאמר כי לא עבד במזיד שב ועומד הוא שלבו היה לעולם לשמים: אלא מדאמר ושב משיטא דבמזיד עבד: אלא לאו בשחיטה. דשחט במזיד ושב קרבנו ריח ניחוח וכבר נחמן: ורב ששת אמר לעולם בשחיטה ובשוגג והאי ושב דקאמר הכי קאמר אם שב מעיקרא הוא. דבשוגג עבד קרבנו ריח ניחוח: והדרה לעבודת בוכבים. דקבלו עליו לאלוה: הך קמייתא. דשגג בזריקה: דעביד ליה עבודה. דבכלל עבודה חשבינן לה. וכולהו נקיט אליבא דרב ששת: מלבדך בשם שלא בכנוי לפי שהיו יראים להזכיר השם כתיקונו שלא היו בוטחין בעצמן: חוני בני ישמש תחתי בכהונה גדולה. דניחא ליה ביה משמעי: אמר לו שמעי לחוניו: אוקלי. מלבוש של אשה: צלצול. אוזר: לאהובתו. לאשתו: מה זה שלא ירד לה. שמעי שלא ירד לגדולה דמעולם לא היה כ״ג כך בא לחקלה זו דבנה חוניו עבודת בוכבים על ידו לפי שנתקנא שמעי בגדולה: היורד לה. מי שירוד לגדולה עשאה כ״כ דלאחר שעלה אין מורידין אותו שלא יבא לידי תקלה: לא קבל עליו חוניו להיות כ״ג. ואע״ג שרצה חוניו שיהא אחיו הגדול כ״ג נתקנא בו: אי״ל לשמעי. דחוניו היה חכם יותר משמעי: בקשו להורגו שוילזל בכהונה: כל המאורע. שאחיו לימדו כן: כל הרואה אותו. כל מי שהיה פוגע בחוניו בשהיה בורת מראה באצבעו לאותן שהיו רצין אחריו ואמר עליו הו: יהיה מזבח לה'. דזהו מזבח שבנה חוניו לש״ש: ומה זה שברת ממנה. דברת מן הגדולה שהרי לא רצה לקבל עליו הכהונה גדולה לפי שהיה אחיו גדול הימנו: כך. דבא לפורענות כל כך דנתקנא בו לאחר שרצה שיהא כ״ג אעכ״ו דאין מורידין אותו לאחר שעלה שלא יבא כמו כן לידי תקלה: הכי גרסינן בתחי׳ כל האומר

שאקריבנה בבית חוניו. אין שייך כאן תפוס לשון לאשון ולאחרון דהוי כלומר עד בית חוניו מליגא דלטרח כדאיתא בגמ': [1] **אפילו תימא עלייה דגריעה יד בעל השטר** על התחתונה. תימה דבפ׳ הנודר מן הירק (נדרים נו.) מסיק מאי עלייה מעולה שבנכסיו ומאי דיחויא הוא אבל קשיא דמסיק יד בעל השטר על העליונה ומאי לאפוקי מ״ד יליע דווקא קאמי: **לא ישמשו** במקדש בירושל״ם. נספר הזהיר כתוב כהן שהמיר דמו לא יאכל את כפיו ולא יקרב לאשון לכתיב וקדשתו והוא אחליה לקדושתיה ועבדו ליה רבנן מעלה מפני דרכי שלום והאי כיון דאיתיי איתיי כדמנן הכהנים שבמקדש בנית חוניו לא יאמרו כהן שהמיר דמו וחזר בתשובה כשר לדוכן שהרי לא מליגו כהן בעל מום שיהא פסול לדוכן אלא אם היה לו מום ביניו כדאמרינן במגילה (דף כד:) מפני שהעם מסתכלין בו ותו הא דקתני לא ישמשו במקדש בירושלים ולהכי איצטריך בירושלים לאשמועינן דבנוס וגבעון היו מותרין לשמש כל שכן בזמן הזה שאין שירות ואין מקדש דודאי כשר לדוכן ולקרות בתורה תחילה ותו אמרינן (תענית דף מ.) אי מה משרת בעל מום לא אף מקרב בעל מום לא [1] מ״ל לעמוד לשרת לעמידה הקשתיו ולא לדבר אחר עד כאן לשונו: **כהן ששחט לעבודת** כוכבים קרבנו ריח ניחוח. ולרב ששת בשוגג ולרב נחמן אפי׳ במזיד: נזדמן

[1] שייך לע״ב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com